

Presentació

Maria Teresa Miró i Alaix

El cicle de la Tribuna d'Arqueologia 2013-2014 va constar de 17 conferències que també es van poder seguir en reproducció en temps real (*streaming*) i que van mostrar un ampli ventall d'intervencions fetes arreu de Catalunya, en jaciments de tots els períodes cronològics, des de la paleontologia fins a l'època medieval i moderna, i en intervencions que tant eren incloses en projectes de recerca, com preventives fetes per causes diverses, com ara projectes d'obra, construcció d'infraestructures o restauració i adequació d'elements patrimonials. També, en la línia històrica del cicle, es van donar a conèixer els resultats d'una missió arqueològica catalana a Tunísia i una xerrada sobre historiografia.

Com s'ha fet en els darrers anys, la publicació serà en format digital, que es podrà baixar des del web tribunadarqueologia.blog.gencat.cat, on també es poden recuperar els vídeos de les xerrades que detallem a continuació.

Als jaciments d'Incarcal (Crespià, Pla de l'Estany), coneguts des dels anys setanta del segle XX, continuen els treballs de recerca paleontològica. Els resultats de les campanyes 2009-2013 han estat encaminats a aconseguir un context cronològic més precís, que situen en un lapse d'entre 1,5 i 1,2 milions d'anys, i a obtenir informació de caire tafonòmic per aclarir l'origen de les troballes. Aquestes campanyes han permès identificar noves espècies de grans mamífers.

Els jaciments amb ous de dinosaure de Coll de Nargó (Alt Urgell) són dels més importants del període cretaci. Les intervencions fetes a partir del 2002, que han consistit en excavacions i prospeccions, s'han centrat en la cartografia sistemàtica de les postes d'ous i en l'extracció d'algunes d'aquestes. En deu anys de recerques s'han documentat 30 nivells amb ous en 75 jaciments, principalment a la zona del Mas d'en Pinyes i s'ha pogut estudiar el comportament nidificador dels sauròpodes titanosaures. També s'ha treballat en la divulgació i conservació del patrimoni paleontològic.

En el 35è aniversari de les excavacions de la cova de Sant Sadurní de Noya (Baix Llobregat) es presenten els resultats de les intervencions de recerca que s'han fet en els darrers anys en un jaciment que té 33 nivells estratigràfics que van des de l'epipaleolític fins al neolític mitjà (1000-4000 aC). L'any 2013 es localitzen quatre inhumacions del neolític postcardial amb datacions d'entre 5.500-5.400 BP, amb tot el seu ritual funerari, que aporten gran informació sobre les pràctiques funeràries en cova.

Les intervencions al jaciment de la Dou (Sant Esteve d'en Bas, Garrotxa) s'inicien l'any 2005 en el marc del control arqueològic de les obres de construcció de la variant de Sant Esteve d'en Bas i es continuen més tard com a projecte de recerca pel gran interès del jaciment, un poblat a l'aire lliure del neolític antic, on també s'han localitzat àrees amb ocupacions del bronze final.

Al poblat ibèric de les Maleses (Montcada i Reixac - Sant Fost de Campsentelles) es duen a terme excavacions de recerca des de l'any 2000. En aquesta ocasió es presenten els resultats de l'estudi d'una casa de l'elit, amb una gran extensió construïda respecte a les altres cases de l'hàbitat; de la casa 14, destinada a l'activitat metal·lúrgica, i de la casa 30, on s'han recuperat moltes mostres arqueobotàniques i que ofereix dades interessants sobre el moment d'abandonament del poblat, a mitjan segle III aC.

Amb els Estinçells de Verdú (Urgell) tenim una altra intervenció de recerca en el món ibèric. Aquest jaciment correspon a una fortalesa ilergeta del segle III aC de petites dimensions, la qual ha estat totalment excavada. La conferència també ha explicat diverses activitats dins del Camp Experimental de la Protohistòria relacionades amb l'arquitectura, l'artesanía, l'arqueobotànica, la metal·lúrgia i el tèxtil.

Entre els anys 2012 i 2013 amb motiu de la urbanització de diferents carrers dels Prats del Rei (Anoia) es van fer intervencions arqueològiques preventives que han posat al descobert diverses restes amb un ampli ventall cronològic, des de l'ibèric antic fins a l'època moderna. D'aquestes destaca la localització d'una fortificació de l'ibèric antic (segles VI-V aC) a la plaça de la Mare de Déu del Portal, on també s'han recuperat indicis d'una potent i monumental fase d'època tardorepublicana de Sikarra.

Diferents intervencions preventives fetes en els darrers anys al puig de Sitges (Garraf) han proporcionat noves dades sobre un nucli costaner ibèric que presenta ocupació fins a època romana. S'han localitzat un tram de muralla i construccions adossades a aquesta, així com diversos conjunts de sitges.

Les excavacions de recerca que des del 2008 es fan a la vil·la del Pla de l'Horta (Sarrià de Ter, Gironès) ens aporten importants dades sobre el *suburbium* de Gerunda. La vil·la, de la qual s'ha excavat una desena part de la superfície, conté espais residencials i productius. S'inicia a mitjan segle I aC i té diferents fases constructives: republicana, augustal, julioclàudia i severiana, amb un darrer canvi al segle IV dC.

Arran de les obres d'adequació de la pedrera del Mèdol de Tarragona (Tarragonès) es va dur a terme una intervenció arqueològica destinada a ampliar el coneixement de la més gran de les pedreres romanes del territori de Tàrraco, inclosa a la llista del patrimoni mundial de la UNESCO. Es van dur a terme treballs de documentació, prospecció de nous fronts i diversos sondejos que han aportat dades sobre el moment d'inici de la pedrera, possiblement en època republicana, atès que el final de l'explotació a la zona de l'agulla és d'època d'August amb continuïtat d'explotació en època julioclàudia en altres sectors.

L'any 2011 durant el seguiment de les obres de construcció de vials relacionats amb l'estació del TAV a la Sagrera es va localitzar la vil·la romana del Pont del Treball Digne (Barcelona, Barcelonès), que ha estat objecte de diverses campanyes arqueològiques. La construcció de la vil·la s'inicia a finals del segle I aC, en el moment d'organització de l'*ager* de Barcino, i té una durada fins al segle V dC. També s'hi localitzen estructures anteriors d'època ibèrica. S'han documentat estructures de la *pars urbana* i també dos *torcularia*.

Intervencions preventives fetes en tres solars de Sabadell (Vallès Occidental) han donat noves informacions sobre el quarter nord de la vila fortificada de Sabadell i el barri artesà del Raval en època medieval. S'han localitzat trams de muralla amb torres i fossat dels segles XIV i XV i s'han excavat cases dels segles XII a XV i obradors i tallers de vidre i terrissa dels segles XVI i XVII-XVIII.

En relació amb els treballs de restauració del temple de Santa Maria d'Arties (Naut Aran, Val d'Aran), s'hi han fet intervencions preventives. Els treballs han proporcionat resultats com la recuperació de les fonamentacions de l'antic temple preromànic, de l'antic castell situat a la zona i d'una necròpolis anterior a aquestes etapes. Ens plau remarcar que l'article està escrit en aranès, en una mostra de la diversitat lingüística de Catalunya.

El jaciment de la Santa Creu (el Port de la Selva, Alt Empordà) forma part del conjunt monumental de la serra de Rodes i és objecte d'un projecte de recerca des de l'any 2006. Al jaciment es coneix una necròpolis de tombes antropomorfes en ús fins al segle X i un hàbitat amb l'inici documentat al segle XII i l'abandonament, al XV. Els treballs presentats se centren en els barris de cases situades al sud i a l'oest de l'església, que permeten diferenciar diverses fases d'ocupació al llarg de cinc segles.

A partir dels informes sobre l'impacte ambiental de la construcció del Gasoducte Martorell-Figueres, es van desenvolupar diverses intervencions preventives en el tram sud Martorell-Hostalric. S'hi van fer controls arqueològics amb la documentació de restes paleontològiques i arqueològiques en diversos punts i es van excavar en extensió tres jaciments al Vallès Occidental i un a l'Oriental: la Vinya de la Salut a Viladecavalls, que correspon a un indret d'explotació agrícola d'època romana datat entre els segles II i VI dC; els Camps de Can Colomer de Terrassa, que també correspon a un jaciment de les mateixes característiques, on també es documentà una necròpolis; Ca n'Arnella de Terrassa, on s'excavaren estructures funeràries del neolític mitjà, i Camps de Can Viure a les Franqueses del Vallès on es localitzà una necròpolis tardoromana.

El cicle també ha acollit la presentació dels resultats de l'excavació arqueològica que la Universitat de Barcelona fa a Althiburos (El Kef, Tunísia), una ciutat nùmida amb una potent estratigrafia que abasta des dels segles X-XI aC fins al segle XIII dC, amb dos hiatus sense ocupació. Els treballs s'han centrat en l'àrea del capítol i en la necròpolis meridional. També s'han fet prospeccions en l'àrea urbana i la vall que han permès detectar més jaciments i s'ha treballat en l'estudi de la gran necròpolis megalítica d'El Ksour.

Finalment es va parlar sobre història de l'arqueologia catalana en el període 1907-1975, amb l'anàlisi dels corrents teòrics i organitzatius de les etapes de la Mancomunitat, la dictadura de Primo de Rivera, la Segona República i el franquisme, a partir del desenvolupament de l'arqueologia científica a Catalunya.

Barcelona, setembre de 2016